

پیش‌نویس لایحه ارتقای نظام حاکمیت شرکتی شرکت‌های سهامی عام و بهبود جایگاه
ایران در شاخص حمایت از سهام‌داران خرد

فصل اول: تعاریف

ماده (۱): اصطلاحات و واژه‌های به‌کار رفته در این قانون، به شرح زیر تعریف می‌شوند:

۱. مدیر مستقل: شخص عضو هیأت مدیره است که:
 - الف) یکسال قبل از انتخاب، طرف قرارداد یا دارای معاملات تجاری با اهمیت مستقیم یا غیرمستقیم با شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی و سهامداران عمده آن نباشد؛
 - ب) در طول سه سال پیش از انتخاب به عنوان عضو هیئت مدیره شرکت معاملات تجاری غیرمستقیم یا شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی و سهامداران عمده آن نداشته باشد؛
 - ج) در ده سال اخیر بیش از سه دوره ۲۴ ماهه اعم از متوالی یا متناوب عضو هیأت مدیره یا مدیرعامل شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی و سهامداران عمده آن نباشد.
 - د) در طی مدت دو سال قبل از انتخاب، هیچ‌گونه رابطه کاری اعم از ثابت، پیمانی و ... با شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی و سهامداران عمده آن نداشته باشد.
 - ه) رابطه سببی یا نسبی با اعضای هیأت مدیره یا مدیرعامل نداشته باشد. (درجه مشخص باشد)
۲. مدیر غیرموظف: عضوی هیأت مدیره که هیچ‌گونه رابطه کاری اعم از ثابت، پیمانی و ... با شرکت اصلی نداشته باشد.
۳. شرکت اصلی: شرکتی است که دارای یک یا چند شرکت تجاری فرعی است.
۴. شرکت فرعی: شرکتی است که تحت کنترل شرکت تجاری دیگری (شرکت تجاری اصلی) است.
۵. اشخاص وابسته: مقصود اشخاص وابسته بر اساس تعریف استانداردهای حسابداری ملی ایران است.
۶. حسابرس مستقل: حسابرس عضو جامعه حسابداران رسمی است که ویژگی‌های استقلال مندرج در جزءهای (الف) و (د) بند ۱ این ماده را دارد.

فصل دوم: هیأت مدیره

ماده (۲): اکثریت اعضای هیأت مدیره باید مستقل و غیرموظف باشند.
ماده (۳): رئیس هیأت مدیره از بین اشخاص مستقل و غیرموظف هیأت مدیره انتخاب می شود.
ماده (۴): رئیس هیأت مدیره نمی تواند همزمان مدیریت عامل شرکت را نیز بر عهده داشته باشد.
ماده (۵): اعضای موظف هیأت مدیره نباید در شرکتی دیگر مدیرعامل یا عضو موظف هیأت مدیره باشند. اعضای حقیقی موظف یا غیر موظف هیأت مدیره می توانند اصالتاً و یا به نمایندگی اشخاص حقوقی، حداکثر در چهار شرکت دیگر به عنوان عضو غیرموظف هیأت مدیره فعالیت کنند.

ماده (۶): جلسات هیأت مدیره حداقل یک بار در ماه برگزار می شود. حدنصاب تشکیل جلسات و نحوه تصمیم گیری باید در اساسنامه شرکت مشخص شده باشد. ترتیب و تاریخ برگزاری جلسات هیأت مدیره باید در اولین جلسه هیأت مدیره برای دوره های شش ماهه به تصویب هیأت مدیره برسد. هیأت مدیره باید تعداد جلسات برگزار شده طی سال و دفعات حضور هر یک از اعضای هیأت مدیره در جلسات را در گزارش سالانه خود به مجمع عمومی صاحبان سهام درج نماید.

فصل سوم: کمیته های هیأت مدیره

ماده (۷): هیأت مدیره می تواند به منظور انجام امور مهم شرکت از قبیل امور حسابداری و گزارشگری مالی و حسابرسی، انتصابات، حقوق و مزایا و پاداش، معاملات عمده، سرمایه گذاری ها و ریسک، کمیته های تخصصی هیأت مدیره را با حضور اکثریت اعضای مستقل و یا غیرموظف هیأت مدیره و مشاوران خارج از شرکت تشکیل دهد. تشکیل کمیته های حسابرسی، انتصاب و حقوق و مزایا، الزامی است و تشکیل سایر کمیته ها به تشخیص هیأت مدیره خواهد بود. در خصوص موضوعات مورد بحث و بررسی در کمیته های تخصصی هیأت مدیره، پس از قرائت نظر کمیته های مربوطه، تصمیم گیری نهایی در هیأت مدیره انجام خواهد شد. شرح وظایف و اختیارات هر یک از کمیته های تخصصی هیأت مدیره باید به صورت مدون توسط هیأت مدیره تصویب شود.

کمیته حسابرسی

ماده (۸): هیأت مدیره باید کمیته حسابرسی را حداقل متشکل از ۳ عضو تشکیل دهد. اکثریت اعضای این کمیته از اعضای مستقل و یا غیرموظف باشند و رئیس این کمیته عضو مستقل و غیرموظف هیأت مدیره هستند. حداقل یک عضو کمیته باید از دانش و تجربه مالی متناسب برخوردار باشد.

ماده (۹): کمیته حسابرسی وظایف زیر را بر عهده دارد:

۱. حصول اطمینان از ارائه به موقع گزارش‌های سالانه و میان‌دوره‌ای و سایر اطلاعیه‌های ضروری مربوط به شرکت؛

۲. حصول اطمینان از رعایت استانداردهای حسابداری و سایر الزامات قانونی حسب مورد؛

۳. نظارت بر انتخاب و تغییرات روش‌های حسابداری در چارچوب استانداردهای حسابداری؛

۴. نظارت بر برآوردهای عمده و تعدیلات بااهمیت انجام شده در گزارش‌های سالانه و میان‌دوره‌ای؛

۵. پیشنهاد انتخاب، حفظ یا تغییر حسابرس مستقل و بازرس قانونی؛

۶. نظارت بر فرآیند انعقاد قرارداد حسابرسی مستقل و اجرای مفاد آن؛

۷. مذاکره با حسابرس مستقل و بازرس قانونی درباره عملیات حسابرسی و حسب مورد حصول اطمینان از هماهنگی حسابرسی شرکت اصلی و فرعی و در مواردی که بیش از یک مؤسسه حسابرسی متولی امر حسابرسی است؛

۸. کسب اطمینان معقول در خصوص استقلال حسابرس و اثربخشی فرآیند حسابرسی مستقل در چارچوب آیین رفتار حرفه‌ای حسابرسان مستقل و استانداردهای حسابرسی؛

۹. کسب اطمینان معقول از انجام خدمات حرفه‌ای توسط حسابرس مستقل در چارچوب آیین رفتار حرفه‌ای حسابرسان مستقل؛

۱۰. بررسی گزارش حسابرس مستقل و پیگیری اقدامات مدیریت در پاسخ به آن؛

۱۱. حصول اطمینان معقول از استقرار سیستم کنترل داخلی مطلوب و نظارت بر اجرای آن؛

۱۲. نظارت بر عملکرد حسابرسان داخلی و حصول اطمینان معقول از اثربخشی فرآیند حسابرسی داخلی؛

۱۳. پیشنهاد به هیأت مدیره برای انتصاب، حفظ یا برکناری مدیر حسابرسی داخلی؛

۱۴. پیشنهاد به هیأت مدیره برای تعیین حقوق و مزایا و پاداش تمام کارکنان واحد حسابرسی داخلی یا قراردادهای حسابرسی داخلی؛

۱۵. بررسی معاملات با اشخاص وابسته در شرکت اصلی و شرکت‌های فرعی؛
۱۶. حصول اطمینان از دسترسی کامل حسابرس مستقل و حسابرس داخلی به تمام اطلاعات، اسناد و مدارک لازم؛
۱۷. بررسی سایر موضوعاتی که توسط هیأت مدیره تعیین می‌شود.
- ماده (۱۰): کمیته حسابرسی باید اختیارات صریح و روشنی برای رسیدگی به هر موضوعی در چارچوب آیین‌نامه حدود وظایف و اختیارات خود داشته باشد.

کمیته انتصابات

- ماده (۱۱): هیأت مدیره کمیته انتصابات را حداقل متشکل از ۳ عضو تشکیل می‌دهد. اکثریت اعضای این کمیته باید از اعضای مستقل و غیرموظف هیأت مدیره بوده و رئیس این کمیته باید عضو مستقل و غیرموظف هیأت مدیره باشد.
- ماده (۱۲): کمیته انتصابات وظایف زیر را بر عهده دارد:

۱. بررسی و احراز شرایط مقرر برای نامزدهای هیأت مدیره، از جمله بررسی احراز شرایط ذکر شده در این قانون در خصوص استقلال نامزدها.
۲. پیشنهاد انتصاب و برکناری مدیرعامل و مدیران ارشد شرکت اصلی و اعضای هیأت مدیره شرکت‌های فرعی به هیأت مدیره؛
۳. پیشنهاد نامزدهایی برای عضویت در کمیته‌های تخصصی به هیأت مدیره؛
۴. پیشنهاد برنامه آموزشی اتخاذ سیاست‌های لازم به منظور توجیه وظائف هیأت مدیره برای اعضای جدید هیأت مدیره، مدیرعامل و مدیران ارشد.

- ماده (۱۳): هیأت مدیره باید فرآیندی را مستقر کند که براساس آن، کمیته انتصابات هر ساله اثربخشی کل هیأت مدیره، کمیته‌های تخصصی هیأت مدیره، اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل را ارزیابی کند. تمام ارزیابی‌های این کمیته باید به‌نحو مناسبی مستندسازی شوند. این گزارش، به ضمیمه گزارش سالیانه هیأت مدیره به مجمع عمومی تقدیم می‌شود.

کمیته حقوق و مزایا

- ماده (۱۴): هیأت مدیره باید کمیته حقوق و مزایا را حداقل متشکل از ۳ عضو تشکیل دهد. اکثریت اعضای این کمیته باید از اعضای مستقل و یا غیرموظف بوده و رئیس این کمیته باید عضو غیرموظف و مستقل هیأت مدیره باشد.

ماده (۱۵): کمیته حقوق و مزایا، مشورت‌های لازم را در مورد حقوق، مزایا و حق‌الزحمه‌های شرکت و هزینه‌هایی که این امور برای شرکت دارد، به هیئت‌مدیره ارائه می‌کند. این کمیته، به نمایندگی از هیئت‌مدیره بسته‌های حمایتی مانند حقوق بازنشستگی و پرداخت‌های جبرانی را برای هر یک از اعضای هیئت‌مدیره تعیین می‌کند.

ماده (۱۶): کمیته حقوق و مزایا وظیفه دارد، طی گزارشی به مجمع عمومی سالیانه شرکت، کلیه پرداختی‌ها اعم از حقوق، پاداش، هدایا و ... به اعضای هیئت‌مدیره، مدیرعامل، مدیران ارشد و سایر مدیران اجرایی شرکت اصلی و شرکت‌های فرعی را افشا نماید.

ماده (۱۷): کمیته حقوق و مزایا وظیفه دارد پیشنهاد حق‌الزحمه، پاداش و سایر پرداختی‌ها به اعضای هیئت‌مدیره را برای تصویب به مجمع عمومی ارائه نماید.

فصل چهارم: مجمع عمومی صاحبان سهام

ماده (۱۸): در هیأت رئیسه مجمع عمومی صاحبان سهام باید حداقل یک نفر از میان سهامداران اقلیت با اکثریت آرای آنان انتخاب شود.

ماده (۱۹): صورت‌های مالی سالانه‌ی شرکت، گزارش فعالیت و وضع عمومی شرکت و گزارش بازرسی قانونی و حسابرس مستقل شرکت حداقل ده روز قبل از برگزاری مجمع، پس از ارائه به سازمان بورس و اوراق بهادار، از طریق پایگاه اینترنتی شرکت در اختیار عموم قرار داده می‌شود.

ماده (۲۰): نصاب «یک پنجم» در ماده ۹۵ لایحه قانونی صلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷ به «یک دهم» تغییر می‌یابد. مفاد این ماده در مورد شرکت‌های سهامی خاص نیز اجرایی خواهد بود.

ماده (۲۱): چنانچه مالکان ۵٪ از کل سهام شرکت در هر یک از مجامع عمومی شرکت‌های سهامی عام یا خاص، درخواست درج موضوع یا موضوعاتی را در دستور جلسات داشته باشند، باید در ابتدای جلسه مجمع، تقاضای خود را به هیأت رئیسه مجمع اطلاع دهند. هیأت رئیسه مجمع، مکلف است در صورت حصول حدنصاب مزبور، موضوع یا موضوعات مورد درخواست را در دستور جلسه قرار دهد تا در کنار سایر موارد دستور جلسه، مورد رسیدگی قرار گیرند.

ماده (۲۲): در شرکت‌های سهامی عام و سهامی خاص، فاصله بین نشر دعوت‌نامه مجمع عمومی و تاریخ تشکیل آن حداقل ۳۰ روز خواهد بود.

فصل پنجم: نحوه انتخاب مدیر مستقل

ماده (۲۳): در صورتی که انتخاب اعضای هیأت مدیره در دستور جلسه مجمع عمومی عادی باشد، شرکت موظف است آگهی دعوت به مجمع را حداقل ۲۰ روز قبل از برگزاری مجمع در روزنامه کثیرالانتشار شرکت درج نماید. (چک شود)

ماده (۲۴): سهام‌دارانی که در نظر دارند به عنوان مدیر مستقل انتخاب شوند باید حداقل ۱۵ روز قبل از برگزاری مجمع، نامزدی خود جهت عضویت در هیأت مدیره به عنوان عضو مستقل را اعلام و مدارک مورد نیاز را به شرکت ارائه نمایند.

ماده (۲۵): شرکت موظف است نتایج بررسی خود در خصوص احراز یا عدم احراز شرایط نامزدهای عضویت مستقل در هیأت مدیره را حداقل ۵ روز قبل از برگزاری مجمع به سازمان بورس و اوراق بهادار ارائه نماید.

ماده (۲۶): تصمیمات هیأت مدیره بدون رعایت شرط اکثریت اعضای غیرموظف و مستقل در هیأت مدیره اعتبار نخواهد داشت و ذینفع می‌تواند بطلان آن را از دادگاه صلاحیتدار تقاضا کند. رأی دادگاه در این خصوص، اعلامی است.

ماده (۲۷): در هر زمانی که مشخص شود شرایط استقلال عضو یا اعضای هیأت مدیره وجود نداشته یا شرایط غیرموظف بودن از ایشان سلب شود، عضو یا اعضای فوق از سمت خود عزل شده و رئیس هیأت مدیره و حسابرس قانونی شرکت مکلفند در کوتاه‌ترین مدت مجمع عمومی عادی را جهت انتخاب اعضای جدید هیأت مدیره دعوت نمایند.

فصل ششم: حسابرسی و کنترل داخلی

ماده (۲۸): بازرسی قانونی شرکت‌های مشمول این قانون باید از حسابرسان مستقل موضوع بند ۶ ماده ۱ این قانون انتخاب شوند.

ماده (۲۹): «وظایف بازرسی قانونی شرکت به شرح زیر است:

- اظهارنظر در مورد صورت‌های مالی بر اساس استانداردهای حسابرسی و حسابداری،
- ارائه گزارش به مجمع عمومی راجع به رعایت یا عدم رعایت قوانین و مقررات توسط مدیران.

- اطمینان از رعایت حقوق صاحبان سهام در حدودی که قانون و اساسنامه شرکت تعیین کرده است

- آگاهسازی مجمع از اطلاعاتی که مدیران بر خلاف حقیقت در اختیار صاحبان سهام قرار داده‌اند.

ماده (۳۰): هیأت مدیره باید فرآیند حسابرسی داخلی را در شرکت مستقر و مسئولی را برای آن تعیین کند. مسئول حسابرسی داخلی مسئول بررسی و ارزیابی منظم امور مالی، عملیاتی، مدیریت ریسک، کنترل داخلی و رعایت قوانین و مقررات مربوطه از جمله رویه‌های حاکمیت شرکتی است و باید مستقیماً به کمیته حسابرسی گزارش دهد.

ماده (۳۱): حسابرسی داخلی باید بر اساس استانداردهای بین‌المللی حسابرسی داخلی انجام شود. حقوق، مزایا و پاداش کارکنان حسابرسی داخلی باید به پیشنهاد کمیته حسابرسی و با تصویب هیأت مدیره شرکت تعیین شود.

ماده (۳۲): هیأت مدیره باید کنترل داخلی مطلوب را به منظور حفاظت از دارایی‌ها، انجام گزارشگری مناسب و رعایت قوانین و مقررات برقرار کند. هیأت مدیره باید حداقل به‌طور سالانه سامانه کنترل داخلی را بررسی و گزارش آن را به سهامداران ارائه کند. حسابرس مستقل شرکت موظف است در گزارش خود به مجمع عمومی صاحبان سهام در خصوص این گزارش هیأت مدیره اظهار نظر کند.

فصل هفتم: پاسخگویی و افشای اطلاعات

ماده (۳۳): هیأت مدیره موظف است رویه‌ای را در شرکت مستقر کند تا از رعایت کامل الزامات افشای اطلاعات مقرر در قانون تجارت، قانون بازار اوراق بهادار و سایر قوانین و مقررات موضوعه اطمینان حاصل کند.

ماده (۳۴): هیأت مدیره شرکت باید اطلاعات موضوع این فصل و سایر اطلاعات لازم برای افشاء را در سایت اینترنتی خود نیز منتشر کند. مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره در اطلاع‌رسانی مسئولیت دارند. تمام اطلاعات منتشره توسط شرکت و مبانی تهیه آنها، باید به تصویب هیأت مدیره برسند. اعضای هیأت مدیره متخلف از انجام این حکم علاوه بر محکومیت انضباطی، به جزای نقدی موضوع قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید محکوم خواهند شد.

ماده (۳۵): نام و مشخصات کامل اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل، موظف یا غیرموظف بودن آنان، مستقل یا غیرمستقل بودن آنان، میزان مالکیت سهام آنان در شرکت به اصالت یا به نمایندگی، عضویت در هیأت مدیره سایر شرکتها و همچنین تمام دریافت‌های آنان از شرکت و یا شرکت‌های فرعی و وابسته شامل حقوق و مزایا - در صورت وجود - باید در یک یادداشت جداگانه در گزارش سالانه به مجمع عمومی صاحبان سهام افشا شود.

تبصره: هیئت‌مدیره مکلف است، در گزارش خود کلیه دریافت‌های مدیران اجرایی شرکت مانند مدیر مالی، مدیر اداری و... از جمله حقوق، پاداش، مزایا و... را به مجمع عمومی عادی اعلام نماید.

ماده (۳۶): هیأت مدیره موظف است در گزارش خود به مجمع عمومی صاحبان سهام (گزارش فعالیت و وضع عمومی شرکت)، طی یادداشتی جداگانه، گزارش اقدامات شرکت در رابطه با رعایت اصول حاکمیت شرکتی موضوع این قانون را ارائه کند.

ماده (۳۷): هیئت‌مدیره موظف است، هرگونه تغییر در مالکیت سهام شرکت به اندازه حداقل ۵ درصد یا بیشتر را به سازمان بورس و اوراق بهادار، اداره ثبت شرکت‌ها اطلاع داده و در روزنامه رسمی و وب سایت شرکت منتشر نماید.

ماده (۳۸): هیئت مدیره شرکت مکلف است، پایانه اطلاع رسانی اختصاصی برای شرکت ایجاد نماید. هیئت مدیره مکلف است تمامی اطلاعاتی که بموجب این قانون باید به مجمع عمومی افشا نماید، جهت اطلاع عموم در سایت شرکت نیز بارگذاری کند.

فصل هشتم: معاملات با اشخاص وابسته

ماده (۳۹): اعضاء هیأت مدیره و مدیر عامل شرکت و هم چنین مؤسسات و شرکت‌هایی که اعضای هیأت مدیره و یا مدیر عامل شرکت شریک یا عضو هیأت مدیره یا مدیر عامل آنها باشند و همچنین سایر اشخاص وابسته موضوع بند ۵ ماده ۱ این قانون نمی‌توانند بدون اجازه مجمع عمومی عادی در معاملاتی که با شرکت یا به حساب شرکت می‌شود به طور مستقیم یا غیر مستقیم طرف معامله واقع و یا سهام شونده هیأت مدیره مکلف است حسابرس قانونی شرکت را از جزئیات این معامله مطلع و موارد تعارض این معامله با منافع سهام‌داران را به وی گزارش کند. هیأت مدیره همچنین مکلف است، جزئیات معامله و موارد تعارض منافع را فوراً افشا کند و گزارش آن را به اولین مجمع عمومی تقدیم نماید. بازررس نیز مکلف است ضمن گزارش خاصی

ب- ماده (۲۳۸) قانون آیین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۷۹ به صورت زیر اصلاح می شود:
«هرگاه هریک از طرفین دعوا درخواست ابراز مجموعه‌ای از اسناد یا سند معینی را نماید که نزد طرف دیگر یا گواه است، قاضی به این درخواست ترتیب اثر خواهد داد.»

فصل نهم: مواد متفرقه

ماده (۴۵): شخص یا اشخاصی که مجموع سهام آن‌ها حداقل یک دهم مجموع سهام شرکت باشد می‌توانند در صورت تخلف یا تقصیر رئیس هیئت مدیره، اعضای هیئت مدیره، مدیرعامل، مشاوران شرکت، حسابرس و یا کارکنان شرکت بنام و از طرف شرکت و به هزینه خود علیه افراد فوق منفردا یا مجتمعا اقامه دعوی نمایند و جبران کلیه خسارات وارده به شرکت را از آنها مطالبه کنند.

ماده (۴۶): در کلیه شرکت‌های سهامی عام و سهامی خاص، تایید معامله‌ای که متضمن فروش دارایی شرکت به میزان ۵۱٪ و یا بیشتر است، منوط به تایید مجمع عمومی عادی شرکت خواهد بود.

ماده (۴۷): در کلیه شرکت‌های سهامی عام و سهامی خاص، در صورتی که شخصی، تقاضای خرید ۵۰٪ یا بیشتر از سهام یک شرکت سهامی را داشته باشد، باید همزمان با این تقاضا، پیشنهاد خرید سایر سهام باقی‌مانده را نیز به سهام‌داران ارائه کند. در این صورت، تملک ۵۰٪ یا بیشتر سهام تنها در صورتی امکان‌پذیر است که یا سایر سهام‌داران پیشنهاد خرید ثانویه را رد کرده و یا متقاضی با پرداخت قیمت توافقی سهام مزبور را نیز تملک نماید.
تبصره: عدم قبول پیشنهاد خرید از سوی سهام‌داران باقیمانده شرکت ظرف مدت ۱۵ روز در حکم رد پیشنهاد خریدار است.

ماده (۴۸): در کلیه شرکت‌های سهامی عام و سهامی خاص، تملک سهام شرکت اصلی توسط شرکت فرعی ممنوع و باطل است.

ماده (۴۹): مفاد ماده ۲۴۰ لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت در مورد حداکثر زمان پرداخت سود سهام به سهام‌داران، در مورد شرکت‌های سهامی خاص نیز لازم‌الرعایه است.

ماده (۵۰): کلیه الزامات این قانون در مورد اشخاص حقیقی عضو هیئت مدیره در مورد نمایندگان اشخاص حقوقی عضو هیئت مدیره نیز لازم‌الرعایه است.

ماده (۵۱): این قانون برای تمامی شرکت‌های سهامی عام، لازم‌الرعایه است. به مواد قانونی الزام‌آور برای شرکت‌های سهامی خاص در متن قانون اشاره شده است.